

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	35118
Nom	Espai turístic i medi ambient
Cicle	Grau
Crèdits ECTS	6.0
Curs acadèmic	2021 - 2022

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
1317 - Grau de Turisme	Facultat d'Economia	3	Primer quadrimestre
1926 - Doble Grado en Turismo y ADE	Facultat d'Economia	3	Primer quadrimestre

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
1317 - Grau de Turisme	16 - Geografia del Turisme I	Obligatòria
1926 - Doble Grado en Turismo y ADE	4 - Assignatures de tercer curs	Obligatòria

Coordinació

Nom	Departament
IRANZO GARCIA, EMILIO	195 - Geografia

RESUM

Els continguts de l'assignatura "Espai turístic i medi ambient", de 3º curs del Grau en Turisme, estan integrats per quatre temes, que podem dividir en dos blocs.

D'una banda, uns continguts conceptuals són abordats en els dos primers temes. Al Tema 1 s'expliquen els conceptes bàsics relacionats amb el medi ambient: la geografia, l'ecologia, els cicles biogeoquímics, l'ecosistema, els biomes terrestres i l'ecosistema urbà turístic; a continuació s'aborda l'efecte de l'canvi climàtic en el turisme. En el Tema 2 es relaciona el medi ambient amb l'activitat turística, a través dels impactes de l'turisme; i s'introdueix el concepte de turisme sostenible i de qualitat.

D'altra banda, el segon bloc té un caràcter clarament instrumental. Així, en el Tema 3 s'introdueix a l'alumnat als instruments obligatoris i voluntaris de gestió mediambiental, aprofundint en aquells orientats a l'empresa turística, com una estratègia per aconseguir -i mantenir- un model de turisme sostenible. Finalment, el Tema 4 se centra en els instruments per a la gestió ambiental sostenible de les destinacions turístiques, abordant els ODS-Agenda 2030; i l'avaluació de l'impacte ambiental i estudis d'integració paisatgística, com a instruments preventius d'obligada realització per a certes obres d'infraestructures relacionades amb el turisme.

En definitiva, l'objectiu de l'assignatura és mostrar i explicar la relació entre l'activitat econòmica turística i els aspectes ambientals, des d'un punt de vista teòric, conceptual, pràctic i instrumental. Aprofundeix en el coneixement i valoració dels impactes de l'activitat turística sobre el medi natural, recollint també en part conceptes de les anteriors matèries de Geografia dels cursos 1º i 2º del Grau, així com d'altres assignatures relacionades amb l'economia i el dret; també aporta coneixements bàsics per a algunes de les matèries de 4º curs, sobre tot de l'itinerari de Planificació de Destinacions Turístiques.

Tot plegat, ha d'aportar al futur graduat en Turisme una "sensibilitat" envers les qüestions ambientals i l'han de permetre avaluar de forma adequada les relacions entre turisme i medi ambient.

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

Es recomana que els alumnes estudien o repassen, per a afrontar millor l'assignatura, els continguts i conceptes bàsics relacionats amb el medi ambient.

COMPETÈNCIES

1317 - Grau de Turisme

- Gestionar el territori turístic d'acord amb els principis de sostenibilitat.
- Analitzar els impactes generats pel turisme.

RESULTATS DE L'APRENTATGE

Els resultats de l'aprenentatge previstos són:

- Comprendre la naturalesa de les múltiples relacions i interaccions que es produeixen entre l'activitat turística i l'entorn ambiental en el que es desenvolupa.

- Esbrinar com afecten els diversos tipus de turisme al territori i el seu medi ambient, sobretot el que es desenrotlla en el litoral (que és el més important), però també la resta (rural, urbà, d'espais naturals i de muntanya).
- Entendre el concepte de turisme sostenible, que apareix lligat al de qualitat, i que es presenta com a necessari per a la viabilitat de l'activitat turística a llarg plaç.
- Elaborar diagnòstics sobre la gestió turística a diferents escales, incloent-hi els seus efectes negatius sobre el medi ambient, mitjançant el coneixement dels instruments i eines que permeten analitzar i gestionar aquests processos.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. L'activitat turística y el medi ambient.

Teoria

- 1.1. Els conceptes bàsics en medi ambient.
- 1.2. Emergència climàtica i turisme

pràctica

1. Una anàlisi dels conflictes d'usos en un espai turístic.

A la unitat temàtica referida a l'activitat turística i el medi ambient s'expliquen els continguts teòrics relacionats amb els conceptes bàsics mediambientals, així com una introducció als problemes que està experimentant el sector turístic com a conseqüència de l'canvi climàtic.

S'introdueixen la primera pràctica consistent en l'anàlisi dels conflictes d'usos en un espai turístic, amb una base econòmica i ambiental.

2. El turisme i el desenvolupament sostenible.

Teoria

- 2.1 Els impactes ambientals, socials i econòmics de l'turisme.
- 2.2 Reflexions al voltant de l'turisme sostenible.

Pràctica

Pràctica 2: Estudi dels efectes mediambientals de l'turisme de golf

En la unitat temàtica sobre el turisme i el desenvolupament sostenible, s'expliquen primer els efectes que el turisme genera en el territori en tres dimensions: l'ambiental, la social i l'econòmica, per a continuació abordar el concepte de turisme "sostenible", els seus característiques i exemples de productes-destinacions turístiques sostenibles.

S'introdueix la pràctica número 2 en la qual s'analitzen i es debaten els efectes positius i negatius de l'turisme de golf.

3. Instruments i eines de gestió ambiental orientats a l'empresa turística

Teoria

- 3.1 Una introducció als instruments de gestió mediambiental.
- 3.2 Els codis de conducta, les guies de bones pràctiques i les ecoetiquetes.
- 3.3 Els sistemes de gestió mediambiental.

En aquesta unitat temàtica es presenten els instruments obligatoris i voluntaris que poden utilitzar les empreses turístiques per fer de la seva activitat una activitat més sostenible. S'expliquen una sèrie d'instruments estructurats segons el seu nivell de compromís ambiental, finalitzant amb la presentació dels sistemes de gestió com una eina de diagnòstic ambiental que aporta la base per canalitzar, mesurar i avaluar el funcionament de l'empresa per tal d'assegurar que les seves operacions es duguin a terme d'una manera conseqüent amb la reglamentació mediambiental aplicable.

S'introdueix la Pràctica 3 en què s'estudiaran exemples més destacats dels diferents certificats i ecoetiquetes relacionats amb el sector turístic

4. Polítiques i estratègies per a la gestió sostenible de les destinacions turístiques

Teoria

- 4.1. De les Agendes 21 Locals als ODS-2030.
- 4.2. Instruments d'Avaluació Ambiental i d'Integració Paisatgística per a infraestructures i projectes turístics.

Pràctica

pràctica 4

Un exemple d'aplicació de l'els ODS en un municipi turístic.

La unitat temàtica explica l'evolució de la planificació ambiental estratègica representada en la primera dècada de la s. XXI per les Agendes 21 locals, a les noves tendències de consecució dels Objectius de Desenvolupament Sostenible en les destinacions turístiques. A més s'aborden el procediment d'avaluació ambiental i els estudis d'integració paisatgística, com a instruments legals d'obligada elaboració prèvia per a certes obres relacionades amb l'activitat turística.

Una última pràctica consisteix en un cas aplicat d'implantació dels ODS en un municipi turístic valencià.

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes de teoria	45,00	100
Pràctiques en aula	15,00	100
Estudi i treball autònom	20,00	0
Lectures de material complementari	10,00	0
Preparació de classes de teoria	40,00	0
Preparació de classes pràctiques i de problemes	20,00	0
TOTAL	150,00	

METODOLOGIA DOCENT

L'assignatura es divideix en sessions de teoria i pràctica.

En la teoria es treballaran les 4 unitats temàtiques de continguts de l'assignatura, mitjançant l'explicació per part del professor; en aquestes sessions s'incorporaran algunes activitats de comprensió dels diferents conceptes i processos, a través del plantejament de preguntes per part del professor, a resoldre en l'aula pels alumnes.

En les sessions pràctiques es treballaran les 4 de l'assignatura; cada sessió estarà programada per al desenvolupament de tasques concretes de cada pràctica, que a la vegada estaran relacionades amb continguts teòrics explicats prèviament. Les pràctiques es realitzaran de manera individual, en part durant les sessions en l'aula amb la supervisió del professor per a resoldre els dubtes, però també com a treball "en casa".

Els estudiants hauran de llegir i treballar al llarg del curs articles científics, que el professor indicarà al principi del quadrimestre relacionats amb alguns dels continguts de l'assignatura i se comentaran a l'aula.

Les tutories són sobretot per a resoldre els dubtes i problemes de l'estudiant, en relació amb els continguts teòrics i pràctics de l'assignatura; també poden servir per a orientar-lo en l'ampliació dels coneixements, sobre temes o aspectes que poden suscitar-li un interès específic.

AVALUACIÓ

Es realitzarà un únic examen final, dins el període oficial d'exàmens establert per la Facultat d'Economia. En l'examen es preguntarà sobre els continguts teòrics, incloent qualsevol material (articles, audiovisuals ...) proposat pel professor, amb un valor de 6 punts.

Els 4 punts restants s'avaluaran amb els continguts pràctics (un punt per pràctica), de manera que les pràctiques s'aniran treballant, elaborant i lliurant al llarg del curs, dins d'un concepte de "avaluació contínua". El professor anirà assenyalant les dates de lliurament. No es podrà lliurar cap pràctica fora de termini.

Per acollir-se a l'avaluació continua el / la estudiant haurà d'haver lliurat totes les pràctiques de curs.

Perquè les notes de les pràctiques facen mitjana amb les de l'examen, la nota de l'examen haurà d'haver estat superior a 4 punts sobre 10.

Les formes d'avaluació i les restriccions comentades serviran tant per a la 1a convocatòria (gener) com per a la 2a (juny). En aquest sentit, si s'ha suspès l'examen en la 1a convocatòria, la puntuació que s'hagi donat a les pràctiques -sobre un màxim de 4 punts- persistirà per a l'examen de la 2a, és a dir, no es podran lliurar unes "noves" pràctiques.

No s'admetrà cap activitat o treball extra, per a "pujar la qualificació".

REFERÈNCIES

Bàsiques

- BOSCH, R. et al. (2001): Turismo y Medio Ambiente. Editorial Centro de Estudios Ramón Areces, Madrid.
- FULLANA, P. y AYUSO, S. (2002): Turismo sostenible. Rubes Editorial, Barcelona.
- PÉREZ DE LAS HERAS, M. (2004): Manual de turismo sostenible. Ediciones Mundi-Prensa, Madrid.
- RIERA, P. (2000): Avaluació d'impacte ambiental. Rubes Edicions, Barcelona.
- Organización Mundial del Turismo (<http://www.world-tourism.org/espanol/>).
- BECKEN, S., y HAY, J. (2012). Climate change and tourism: From policy to practice. Routledge.
- HOLDEN, A. (2008): Environment and tourism. Londres, Routledge
- MURRAY, I. (2015): Capitalismo y turismo en España. Barcelona: Alba Sud.
- CHRISTIN, R. (2018): Manual del anti-turismo. Valencia: Fuera de Ruta.
- SIMANCAS, M. (ed.) (2016). La planificación y gestión territorial del turismo. Ed. Síntesis.
- CLAVER, E., MOLINA, J.F. Y TARÍ, J.J. (2011). Gestión de la calidad y gestión medioambiental: fundamentos, herramientas, normas ISO y relaciones. Madrid: Pirámide.
- JIMÉNEZ HERRERO, LUIS. "Desarrollo Sostenible-Transición hacia la coevolución global: Ediciones Pirámides." Madrid, España (2017)
- Agenda 2030 LOCAL. Cómo abordar los Objetivos de Desarrollo Sostenible desde el ámbito local. Guía Práctica (<https://www.ihobe.eus/publicaciones/agenda-2030-local-como-abordar-objetivos-desarrollo-sostenible-desde-ambito-local-guia-practica>)
- Organización Mundial del Turismo y Red Española del Pacto Mundial de Naciones Unidas, 2016. El sector turístico y los Objetivos de Desarrollo Sostenible - Turismo responsable, un compromiso de todos. Edamel. Madrid

- AZCÁRATE ET AL.(2019). Guía para un turismo sostenible. Retos y criterios para la evaluación del sector turístico ante la Agenda 2030" Red Española para el Desarrollo Sostenible (REDS) e Instituto de Turismo Responsable (RTI)
- Olcina Cantos, J., & Miró Pérez, J. (2017). Actividad turística y cambio climático en la Comunidad Valenciana [Tourism and climate change in the Valencia Region]. Alicante: Universidad de Alicante, Instituto Universitario de Investigaciones Turísticas.
- GVA (2019). 100 Recomendaciones para los destinos turísticos de la Generalitat Valenciana.

Complementàries

- ESPEJO MARÍN, C. (2004): Campos de golf y medio ambiente. Una interacción necesaria. Cuadernos de Turismo, nº 14, p. 67-111.
- ÁLVAREZ, A., & GONZÁLEZ, M. (2016): Desarrollo del turismo vs sustentabilidad, conceptos, incongruencias y realidades. Revista Arquitectura y Urbanismo nº2.
- LÓPEZ, C. C., & OÑA, M. S. (2015). ¿Es el ecoturismo una fuente Inagotable de riqueza? Recomendaciones para su sostenibilidad. Tec Empresarial, 9(3), 19-26.
- EUROPEAN UNION (2013). Herramienta del Sistema Europeo de Indicadores Turísticos para Destinos Sostenibles. Luxemburgo: Oficina de Publicaciones de la Unión Europea. <http://www.pallarsjussa.cat/imatges/2014/etis.pdf>
- UN. Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development. 2015. <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>
- UNWTO, 2018. Tourism for Development - Volume II: Good Practices. UNWTO. Madrid
- UNWTO, 2018. Tourism for Development - Volume I: Key Areas for Action. UNWTO. Madrid
- Red Española del Pacto Mundial de Naciones Unidas (2016). EL SECTOR PRIVADO ANTE LOS ODS. GUÍA PRÁCTICA PARA LA ACCIÓN. Edamel (www.edamel.com)

ADDENDA COVID-19

Aquesta addenda només s'activarà si la situació sanitària ho requereix i previ acord del Consell de Govern

1. Continguts

S'han adaptat els continguts teòrics recollits en la guia docent, per a la seva docència on line, garantint que l'estudiantat pugui adquirir les competències fonamentals de l'assignatura.

En aquest sentit l'alumnat treballarà continguts de les quatre unitats temàtiques en què s'organitza l'assignatura.

2. Volum de treball i planificació temporal de la docència

Les classes teòriques s'impartiran íntegrament "on line " en l'horari establert per la Facultat d'Econòmiques, mentre que les classes pràctiques seran presencials. En el cas que un nou estat d'alarma obligui a un confinament, les classes pràctiques han estat dissenyades perquè puguin ser impartides totalment "on line " si fos necessari.

3. Metodologia docent

En el cas de les sessions de teoria s'utilitzaran les lliçons magistrals "on line ", combinades amb fòrums, debats i activitats de classe, utilitzant les diferents eines presents a l'aula virtual Moodle: videoconferència síncrona per Blackboard Collaborate , xats, qüestionaris, fòrums ...

En algun cas podria utilitzar l'opció de pujada de materials (presentacions) locutades pel professor, a l'aula virtual.

Pel que fa a les classes pràctiques, aquestes seran presencials però estan preparades perquè en cas de confinament puguin ser implementades a través de videoconferència síncrona per Blackboard Collaborate.

Sistema de Tutories: Es manté el programa de tutories virtuals per correu electrònic per xat privat de l'Aula Virtual i s'empren altres eines de l'Aula Virtual per atendre dubtes o debats col·lectius (creació de fòrums o xats).

4. Avaluació

Es mantenen els percentatges d'avaluació explicitats a la guia docent original. Es valoren totes les activitats d'avaluació contínua i a efectuades de forma presencial o online. En el dia i franja horària estipulada pel calendari acadèmic d'exàmens es realitzarà l'última prova que equival a el percentatge que es denominava examen o prova escrita i que es realitzarà a través d'alguna de les opcions i mitjans que ofereix l'Aula Virtual de la Universitat de València. Així doncs, la nota final serà resultat de combinar:

a) Examen (60% de la nota final): consistirà en una prova escrita que es pujarà a la tasca creada a l'efecte a l'Aula Virtual en el dia estipulat en el calendari d'exàmens en l'horari indicat pel professor. I test que portarà a terme tot seguit utilitzant l'eina Qüestionaris de l'Aula Virtual. L'examen s'avaluarà de 0 a 10 punts. L'estudiant podrà arribar fins a un màxim de 6 punts en la prova escrita i fins a un màxim de 4 punts en el test.

Prova escrita i qüestionari formen un únic ítem d'avaluació: Examen

b) Pràctiques (40% de la nota final). L'estudiant haurà de lliurar a través d'l'aula virtual 4 pràctiques en els terminis estipulats pel professor. Cada pràctica puntuarà un 10% de la nota final.

5. Bibliografia

Es manté la de la Guia Docent

